

Vår yttersta strävan

Tålmodigt strävar människan. Hon har alltid strävat men målet har skiftat.

För den **helige Augustinus** (354 - 430 e.kr.) var målet att nå Gud, det högsta goda. Men vägen dit var svår. Och för att ytterligare försvåra den införde han predestinationsläran d.v.s. det är bara Gud allena som i slutändan avgjorde vilka som kom in i himmelen. Människorna kunde bara sträva i ovisshet. De satt fast i ett slags onskans klister. Jag föreställer mig jordelivet som ett textillim som höll på att torka, och i detta lim satt vi människor fast. Genom att renlärigt leverne och genom böner och späkning lyfte mot höjden. Vi kämpade och surrade. Flaxade vilt med våra små helighetsvingar. Dag och natt. Och kanske nådde vi de en bit upp. Men om vi slappnade av det minsta så splasch! Sprättade vi tillbaka ner i onskan. Men vi försökte igen. Och igen. Och aldrig fick vi veta vem som gjorde rätt, vem som Gud älskade och som alltså fick komma hem till det högsta goda. Suck.

Från sextonhundratalet och framåt vände människorna sina ansikten från Gud och mot varandra i stället. Om ingen Gud fanns så hade ju människorna bara varandra.

För en av liberalismens nydanare **John Rawls** (1921-2002) – han avled för 14 dagar sedan (och det är honom detta kåseri är tillägnat) var de högsta goda att uppnå högsta rättvisa. Rättvisa för den enskilde människan. Han undrar hur människor i en slags ”ursprunglig position”, i ett församhälleligt tillstånd skulle vilja att samhället såg ut, det samhälle som de strax skulle födas in i. Tänk dig att du ingenting får

veta om sin egen kommande plats i detta samhälle.
Du får inte veta om du föds på samhällets botten
eller i dess topp, inte om du föds sjuk eller frisk,
fattig eller rik, dum eller intelligent, vacker eller ful.
Du vet inte om du föds som man eller kvinnor.
Bakom denna slöja av okunnighet har du att välja
hur ditt framtida samhälle ska se ut.
Sätt dig ned radiolyssnare och ställ frågan till dig
själv. Den tål att tänka på om man vill skapa högsta
rättvisa för den enskilde.

Men tiden går och vi blir allt materiellare och det
tycks idag som om vi glömt både Gud och rättvisan.
Då stöter jag på den tyske filosofen och författaren
Hans-Magnus Enzensberger (f. 1929). Han hävdar
att han under sina resor upptäckt föremålet för alla
folks strävan. Det ting som är målet för alla folks
befrielsekamp, för vietnameser, européer, afrikaner
och palestinier. Det är en soffgrupp. Ni vet, säger
han, den där soffgruppen i läderliknande,
smutsavvisande, sittvänligt material, med lösa sits-
och ryggplymåer av formgjuten polyeten med
undersits av kallskum. En prisvärd drömpjäs som
syns på allt fler ställen, för att inte säga överallt: hos
familjen Svenssons i Piteå, i TV, i den turkiska
arbetarens hem i Sundsvall, hos tandläkaren, i
Rosenbad, på basarerna i Damaskus och i Vietnams
ministerier och på tullstationen i Yttre Mongoliet.
Denna soffa + en TV därtill. Detta vill alla ha.

Först Gud, sedan individens rätt och nu en soffa.
Vilket blir nästa steg?

Vetenskapsradion 8.12.02